

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 października 2014 r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że **S. B. (1)** podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w dniu 10 listopada 2009 r., jako zleceniobiorca u płatnika składek - Towarzystwa (...) w Ł. oraz określił miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne za listopad 2009 r.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, iż zawarta w dniu 10 listopada 2009 r. pomiędzy wyżej wymienionym płatnikiem, a zainteresowanym umowa nr (...), nazwana „umową o dzieło”, jest w istocie umową o świadczenie usług, do których, zgodnie z art. 750 k.c., stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia.

(decyzja k. 10 – 14 akt ZUS S. B. (1))

Od powyższej decyzji płatnik składek - Towarzystwo (...) złożyła odwołanie do Sądu Okręgowego w Łodzi wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że płatnika i zainteresowane łączyła umowa o dzieło, w związku z czym zainteresowany nie podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. W uzasadnieniu wskazano, że zainteresowany, w ramach współpracy z Towarzystwem (...), wykonywał umowę o dzieło określoną w art. 627 k.c. Na podstawie spornej umowy zainteresowany dokonał transportu i rozładunku darów z banku żywności.

(odwołanie k. 2 – 4, odwołanie akt o sygn. VIII U 78/15)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wywodząc jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie k. 12 – 13 akt o sygn. VIII U 77/15)

Na terminie rozprawy w dniu 23 września 2015 r. pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od płatnika składek. Na terminie rozprawy poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku z dnia 11 maja 2016 r., tj. w dniu 4 maja 2016 r., pełnomocnik wnioskodawcy poparł wniesione odwołanie.

(oświadczenie pełnomocnika ZUS k.38e., oświadczenie pełnomocnika wnioskodawcy k. 54 verte)

Następca prawny zainteresowanego K. B. nie zajęła stanowiska w sprawie.

(oświadczenie K. B. - k. 55).

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił co następuje:

Odwołujące się Towarzystwo (...) jest organizacją pożytku publicznego zrzeszającym osoby fizyczne i prawne działające na rzecz i dla dobra dzieci oraz ich rodziców i powstało w 1985 r. Celem Towarzystwa jest troska o jakość warunków życia dziecka, jego wielostronny rozwój. (...), bezpieczeństwo, podmiotowość i godność, przedmiotem działalności jest min. organizacja wypoczynku dzieci i młodzieży, prowadzenie i organizacja specjalistycznych placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego, organizacja okolicznościowych uroczystości dla dzieci.
(odpis z KRS k. 5 – 10)

Towarzystwo (...), reprezentowane przez prezesa J. M. oraz sekretarza S. T., zawarło w dniu 10 listopada 2009 r. ze S. B. (1) umowę nr (...) nazwaną „umowa o dzieło” Przedmiotem tej umowy był transport i rozładunek w dniu 10 listopada 2009 r. samochodem dostawczym darów (artykułów spożywczych) z banku żywności w Ł. przy ul. (...) do siedziby wnioskodawcy przy ul. (...). Na podstawie wskazanej umowy strony ustaliły, że z tytułu wykonania umowy wykonawca otrzyma wynagrodzenie w kwocie 230 zł brutto. Zainteresowany wykonał czynności objęte umową, a ponadto, w tym okresie prowadził działalność gospodarczą obejmującą usługi transportowe. (umowa nazwana umową o dzieło - k. 6 akt ZUS, zeznania przedstawiciela wnioskodawcy S. T. – k. 54 verte, oświadczenie następcy prawnego zainteresowanego – k. 55)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w okresie od 16.01.2014 r. do 13.03.2014 r. przeprowadził kontrolę wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych przez płatnika Towarzystwo (...). Kontrolą objęto okres działalności w okresie od 01.01.2006 r. do 31.12.2013 r. W trakcie kontroli zbadano również opisaną wyżej umowę nazwaną „umową o dzieło”. (decyzja ZUS - . 10-14 akt ZUS)

Decyzją z dnia 28 października 2014 r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że **S. B. (1)** podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w dniu 10 listopada 2009 r., jako zleceniobiorca u płatnika składek - Towarzystwa (...) w Ł. oraz określił miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne za listopad 2009 r. oraz określił miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne w miesiącu listopadzie 2009 r. (decyzja ZUS - . 10-14 akt ZUS)

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie wyżej powołanych dokumentów oraz zeznań przedstawiciela wnioskodawcy - **S. D. Towarzystwa (...) w Ł. oraz następcy prawnego zainteresowanego** - K. B. uznając je za wystarczające do poczynienia przedmiotowych ustaleń. Powołane dowody nie były kwestionowane w toku postępowania przez żadną ze stron, a Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw, aby z urzędu zakwestionować ich wartość dowodową w sprawie. Wskazać także należy, że stan faktyczny raczej był pomiędzy stronami bezsporny, gdyż spór sprowadza się w istocie do odmiennej oceny umowy nazwanej „umową o dzieło”, które wnioskodawca zawarł z zainteresowanym S. B. (1). Dodatkowo wskazać należy, że odwołujący się płatnik nie zakwestionował wskazanego przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji okresu podlegania przez zainteresowanego obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, jako zleceniobiorcy u płatnika składek, ani miesięcznych podstaw wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, ale przez całe postępowanie twierdził, iż w ogóle nie był zobowiązany, jako płatnik składek, do uiszczania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne zainteresowanego, ponieważ kwestionowana umowa była umową o dzieło i nie stanowiła tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń Sąd uznał, że odwołanie Towarzystwa (...) w Ł. nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że ubezpieczony S. B. (2) który wykonywał usługę 26 grudnia 2011 roku. Art. 477¹¹ § 1 k.p.c. stanowi, że stronami są ubezpieczony, osoba odwołująca się od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy, wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności i zainteresowany.

§ 2. Zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. Jeżeli zainteresowany nie bierze udziału w sprawie, sąd zawiadomi go o toczącym się postępowaniu. Zainteresowany może przystąpić do sprawy w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia zawiadomienia. Do zainteresowanego przepisu art. 174 § 1 nie stosuje się. Przepis § 2 zdanie drugie cytowanego przepisu weszło w Z. dopiero od 20 marca 2015 roku, a więc należało zastosować dotychczasowe prawo i wezwać do udziału w charakterze zainteresowanego następcę prawnego zmarłego czyli jego żonę.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt. 4 i art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (t. j. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585, ze zm.) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

W myśl art. 9 ust. 4a ustawy systemowej osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenie mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli równocześnie nie pozostają w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2c i 4b.

W świetle art. 18. ust. 1. cytowanej ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców ustala się zgodnie z ust. 1, jeżeli w umowie agencyjnej lub umowie zlecenia albo w innej umowie o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie. (ust. 3)

Stosownie do treści art. 20 ust. 1 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe i wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt. 1e Ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27 sierpnia 2004 r. (t. j. Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, ze zm.), obowiązującej od dnia 1 października 2004 r., osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego.

Stosownie do art. 36 ust. 1 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Obowiązkiem płatnika składek – z mocy art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – jest obliczanie, rozliczanie i opłacanie należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy oraz przesyłanie w wyznaczonym terminie deklaracji rozliczeniowej, imiennych raportów miesięcznych oraz opłacanie składek za dany miesiąc.

Stosownie do treści art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem umowy jest zatem zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, które może mieć charakter materialny, jak i niematerialny, zaś sama umowa jest umową rezultatu.

Zgodnie zaś z treścią art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, przy czym do umowy o świadczenie usług stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu zgodnie z treścią art. 750 k.c. Przedmiotem tej umowy jest dokonanie określonej czynności faktycznej, która nie musi prowadzić do osiągnięcia indywidualnie oznaczonego rezultatu. Chodzi tu zatem o umowy zobowiązujące do dokonania jednej lub wielu czynności faktycznych (także stałego ich dokonywania).

W myśl art. 738 § 1 k.c. przyjmujący zlecenie może powierzyć wykonanie zlecenia osobie trzeciej tylko wtedy, gdy to wynika z umowy lub ze zwyczaju albo gdy jest do tego zmuszony przez okoliczności. W wypadku takim obowiązany jest zawiadomić niezwłocznie dającego zlecenie o osobie i o miejscu zamieszkania swego zastępcy i w razie zawiadomienia odpowiedzialny jest tylko za brak należytej staranności w wyborze zastępcy.

Nie ulega wątpliwości, że przepisy o zleceniu nie mają zastosowania do czynności będących przedmiotem umowy o dzieło, bowiem wykonanie dzieła, zgodnie z prezentowanym w doktrynie poglądem, nie mieści się w pojęciu usługi w rozumieniu art. 750 k.c.

Umowę o dzieło zalicza się do kategorii „umów rezultatu” i przeciwstawia umowie zlecenia - jako „umowie o staranne wykonanie usługi”. W odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, aby starania przyjmującego

zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Tymczasem umowa zlecenia takiego rezultatu - jako koniecznego do osiągnięcia - nie akcentuje. Elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia nie jest zatem wynik, lecz starania podejmowane w celu osiągnięcia tego wyniku /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 21 grudnia 1993 r. sygn. III AUr 357/93, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 1994, Nr 6, poz. 49, str. 63; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 26 stycznia 2006 r. sygn. III AUa 1700/05, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 2008, Nr 3, poz. 5, str. 55; wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 1967 r. sygn. I CR 500/66; opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, Pracy i (...) rok 1968, Nr 1, poz. 5/.

Dokonując kwalifikacji konkretnej umowy należy w pierwszej kolejności badać, czy świadczenie będące przedmiotem zobowiązania ma cechy dzieła. Dzieło stanowi zawsze zjawisko przyszłe, jest czymś, co w chwili zawarcia umowy nie istnieje, lecz ma dopiero powstać w jakiejś określonej przyszłości. Rezultat, o jaki umawiają się strony, musi być **z góry określony** i może przyjmować zarówno postać materialną jak i niematerialną. Cechą konstytutywną umowy o dzieło jest aby rezultat ten był obiektywnie osiągalny i w konkretnych warunkach pewny. Podkreślenia wymaga, że celem umowy o dzieło nie jest czynność (samo działanie lub zaniechanie), która przy zachowaniu należytej staranności prowadzić ma do określonego w umowie rezultatu, lecz samo osiągnięcie tego rezultatu. W umowie o dzieło chodzi zawsze o osiągnięcie umówionego rezultatu, niezależnie od rodzaju i intensywności świadczonej w tym celu pracy i staranności. Tymczasem umowa o świadczenie usług jest umową starannego działania, jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Kolejną cechą umowy o dzieło jest brak stosunku zależności lub podporządkowania pomiędzy zamawiającym, a przyjmującym zamówienie. Sposób wykonania dzieła pozostawiony jest w zasadzie uznaniu przyjmującego zamówienie, byleby dzieło miało przymioty ustalone w umowie lub wynikające z charakteru danego dzieła. Przyjmujący zamówienie nie ma także, co do zasady, obowiązku osobistego wykonania dzieła, chyba że wynika to z umowy lub charakteru dzieła (np. dzieło artystyczne). Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu zawsze obciąża przyjmującego zamówienie. Przy czym odpowiedzialność przyjmującego zamówienie w wypadku nieosiągnięcia celu umowy jest odpowiedzialnością za nieosiągnięcie określonego rezultatu, a nie za brak należytej staranności.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest kwalifikacja prawna umowy zawartej pomiędzy Towarzystwem (...), a zainteresowanym S. B. (1). W ocenie Sądu, przedmiotowej umowy nie można uznać za umowę o dzieło. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało bowiem bezspornie, że rzeczywistą wolą stron (**chodzi o wolę związaną z nałożonymi obowiązkami a nie wolą wyrażoną w nazwie umowy**) nie było zawarcie umów o dzieło. W niniejszym postępowaniu ustalono, że na podstawie przedmiotowej umowy zainteresowany miał jednorazowo przetransportować z jednego miejsca na terenie miasta Ł. do drugiego miejsca towary w postaci artykułów spożywczych oraz rozładować przewożony towar w miejscu docelowym.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle tak poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, umowy zawartej pomiędzy odwołującym się płatnikiem, a zainteresowanym nie można jednak uznać za umowę o dzieło, gdyż wykonywane przez zainteresowanego czynności były charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług.

Istotą umowy o dzieło, na co wskazano wyżej, jest osiągnięcie określonego, zindywidualizowanego konkretnego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej (dom, obraz, melodia), jednakże rezultatu który może wystąpić w obrocie w postaci autonomicznej. W niniejszym przypadku ten warunek nie jest spełniony. Natomiast umowa o świadczenie usług jest umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, których celem podstawowym, nie jest zmierzanie do osiągnięcia rezultatu. Takie też czynności były wykonywane przez zainteresowanego.

W istocie świadczenie zainteresowanego na podstawie spornej umowy dotyczyło wykonywania usługi przewozu towaru z jego rozładunkiem. Czynności wykonanych przez zainteresowanego nie wyróżnia zatem żadna indywidualna, szczególnie cecha. Stanowiły one typową usługę transportową, którą definiuje obowiązek starannego działania - starannego wykonywania umówionych czynności.

Zainteresowany nie miał również pełnej samodzielności w wykonaniu zleconej pracy, gdyż wykonywał ją pod kierunkiem i nadzorem S. T. – dyrektorki Oddziału (...).

Wskazane argumenty przemawiają więc także dodatkowo za tym, że charakter prac wykonywanych przez zainteresowanego nie może stanowić przedmiotu umowy o dzieło, gdyż między stronami umowy o dzieło nie występuje jakikolwiek stosunek zależności lub podporządkowania i jak już wyżej wskazano umowa o dzieło jest umową o rezultat. (vide Komentarz do art. 627 KC, autor Grzegorz Koziół, stan prawny na dzień 01.08.2014 r.)

Wskazać też trzeba, że za wykonywane czynności a nie za osiągnięcie indywidualnie oznaczonego rezultatu zainteresowany otrzymał wynagrodzenie.

W tym stanie rzeczy, według Sądu Okręgowego, nie ulega wątpliwości, że takiemu zobowiązaniu nie można przypisać cech essentialiae negotii umowy o dzieło, a oczekiwania stron towarzyszące zawieraniu i wykonywaniu badanej umowy nazywanej przez strony umową o dzieło, mogły się zrealizować wyłącznie jako elementy innej umowy - umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług, które są regulowane w art. 750 k.c. Wydaje się, że w przedmiotowej sprawie nie znajdują zastosowania przepisy kodeksu cywilnego dotyczące, w podstawowej postaci, umowy przewozu (art. 774 – 793 k.c.), ani też umowy spedycji (art. 794 – 804 k.c.), choć niewątpliwie przesłanki regulujące te umowy występują w czynnościach wykonywanych przez ubezpieczonego. W przypadku ww. umów ustawa formułuje bowiem, zarówno w stosunku do osoby przewoźnika, jak i spedytora, jednoznaczne wymaganie aby był to podmiot posiadający przymiot przedsiębiorcy. Tymczasem podstępowanie dowodowe w przedmiotowej sprawie nie doprowadziło do ustalenia, że zainteresowany S. B. (1) czynności objęte umową z wnioskodawcą wykonywał w ramach prowadzenia działalności gospodarczej. W szczególności treść przedmiotowej umowy, nazwanej umową o dzieło, wskazuje, że wykonawcą jest zainteresowany jako osoba fizyczna. Fakt prowadzenia przez zainteresowanego działalności gospodarczej nie wynika też ani z zeznań przedstawiciela wnioskodawcy S. T., natomiast następcą prawny zainteresowanego K. B., oświadczyła, że jej zmarły mąż zajmował się usługami transportowymi zawodowo, co nie jest równoznaczne, że sporną usługę wykonywał jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, a nie jako osoba fizyczna. W uznaniu Sądu, nie ulega jednak wątpliwości, że kwestionowana umowa nosi cechy umowy o świadczenie usług, do której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.), a nie umowy o dzieło i z tego powodu podlega obowiązkowi składkowemu. Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest zatem prawidłowa. Szczególnie, że posiłkowanie się umowami przewozu (przewóz rzeczy) czy spedycji (załadunek i wyładunek), jako umowami zbliżonymi do czynności wykonywanych przez ubezpieczonego, wskazują, że są to umowy o świadczenie usług. Szczególnie, że art. 796 k.c. stanowi, że jeżeli przepisy tytułu niniejszego albo przepisy szczególne nie stanowią inaczej, do umowy spedycji stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia.

Z tych względów, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

Stosownie do wyników postępowania, na podstawie art. 98 k.p.c., Sąd obciążył odwołującą się obowiązkiem zwrotu poniesionych przez organ rentowy kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 60 zł. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił na podstawie § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 11 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 507 j.t).

Podkreślić należy, że zaskarżona decyzja ZUS ma tylko charakter ustalający okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym a przedmiotem jej nie są zaległe składki na ubezpieczenia. W decyzji tej miesięczne podstawy wymiaru składek nie mają charakteru egzekucyjnego a jedynie informacyjny, brak bowiem punktu 3. o zobowiązaniu płatnika – Towarzystwa (...) w Ł. do zapłaty w określonym terminie przedmiotowych składek. (por. postanowienie SN z dnia 2 sierpnia 2011 r., sygn. akt II UZ 28/11, opubl. w LEX nr 1106738 – dotyczące sprawy o zaległe składki na ubezpieczenia społeczne).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy.